

ATRIBUȚIILE SPECIALISTULUI CRIMINALIST ÎN ETAPA DE CERCETARE PROPRIU-ZISĂ A LOCULUI FAPTEI

Gheorghe GOLUBENCO, doctor în drept, profesor universitar (ORCID: 0000-0001-7920-9760)

Dragoș CHIOTICI, doctorand (ORCID: 0000-0002-9956-0029)

THE ATTRIBUTIONS OF THE FORENSIC SPECIALIST IN THE ACTUAL INVESTIGATION STAGE OF THE CRIME SCENE

The present work deals with the problems referring to the activities of the forensic specialist's investigation at the crime-scene. Special attention is paid to the specialist's attributions at the stage of static and dynamic phase of the crime-scene investigation. Arguments are brought in favour of applying some special procedures, means and measures of examining traces and other probing materials as well as the procession and technical ways of fixing the results of the crime-scene investigation.

Key words: *crime-scene investigation, forensic specialist, the picture of the crime-scene, negative circumstances, methods of crime-scene investigation.*

Lucrarea este consacrată problematicii activităților promovate de specialistul criminalist în cadrul investigării scenei infracțiunii. Atenție prioritară este acordată atribuțiilor specialistului în etapa cercetării propriu-zise a locului faptei la faza statică și dinamică a acestui proces. Se argumentează aplicarea de către acesta a unor procedee, metode și mijloace specifice de examinare a urmelor și altor materiale de probă, precum și de fixare procesuală și tehnică a rezultatelor cercetării la fața locului.

Cuvinte-cheie: *cercetarea la fața locului, specialist criminalist, fotografia locului faptei, circumstanțe negative, metode de cercetare a scenei infracțiunii.*

Introducere. Cercetarea la fața locului realizată iscusit, în deplină consonanță cu recomandările criminalisticii și cu respectarea fermă a legii procesual penale prezintă un fundament suficient de solid în procesului probator. Însă acțiunea procesuală în cauză prezintă totodată și obiectiv extrem de anevoios al organului de urmărire penală ce necesită cunoștințe și deprinderi profesionale temeinice. Acestea nu pot fi dobândite rapid, într-o zi sau într-o lună de zile de muncă practică, la fel cum nu poți învăța a cerceta locul faptei citind manualele de criminalistică.

Specialist de înaltă calificare poți deveni doar evaluând și comparând în permanență acțiunile tale practice de cercetare a locului faptei cu recomandările științifice elaborate de criminalistică în cadrul unui răstimp îndelungat de studiere și generalizare a practicii de investigare a infracțiunilor.

Tot aici trebuie recunoscut că, actualmente lucrătorii practici ai subdiviziunilor tehnico-criminalistice, în particular tinerii specialiști ai MAI RM, resimt

insuficiență permanentă în materiale metodice, consacrate special cercetării la fața locului. Lucrările ce se editează pe această problemă, în mare parte peste hotarele țării, prezintă, de regulă, caracter departamental, apar în tiraje mici, datele necesare specialiștilor criminaliști pentru cercetarea nemijlocită a locului faptei sunt dispersate și incomplete. Dincolo de aceasta, aproape toate acestea sunt destinate ofițerilor de urmărire penală sau angajaților serviciilor operative de investigații, informațiile pentru activitatea specialiștilor criminaliști la fața locului, rămânând nesistematizate.

Rezultate și discuții. În cele ce urmează, trecând peste etapa pregătitoare a cercetării la fața locului (CFL), ne vom opri conspectiv la algoritmul acțiunilor specialistului în faza de cercetare nemijlocită a suprafeței locului faptei. Și aici, din start trebuie spus că, conținutul etapei de lucru a CFL promovată de specialistul în cauză, constituie căutarea și examinarea nemijlocită, împreună cu ofițerul de urmărire penală, a obiectelor și urmelor din câmpul infracțional.

Dacă în etapa pregătitoare acțiunile acestuia purtau un caracter mai mult organizatoric-preparator, în cea de lucru — capătă o calitate de examinare meticuloasă. Aceasta este sarcina de bază a specialistului — să contribuie eficient prin aplicarea mijloacelor tehnico-criminalistice din dotare și cunoștințele sale specializate la cercetarea rezultativă a locului faptei. De aceea, în acest cadru, trebuie înlăturate orice elemente de dezordine, agitație, harababură.

Pentru criminalistul participant la CFL, în aspect tactic este important să-și organizeze judicios activitatea. Desigur, studierea oricărui loc al faptei își are particularitățile sale, însă munca specialistului, practic totdeauna se încadrează într-un algoritm de acțiuni elaborat din timp de către știința criminalistică și verificat de practica de urmărire penală îndelungată.

Dacă e să facem o privire introductivă și foarte generală asupra acestor acțiuni, trebuie spus că, întâi de toate, sosind la fața locului, specialistul se convinge de faptul că este organizată paza locului respectiv, împreună cu anchetatorul adoptă măsuri pentru a înlătura valul de curiosi, persoanele străine din zona cercetărilor. Determinarea hotarelor sectorului ce urmează a fi examinat se face, de regulă, simultan cu efectuarea fotografiei de orientare și de schiță. Înainte de a începe nemijlocit cercetarea, se stabilește perimetrul locului faptei și se procedează la marcarea acestuia folosind stegulețe, benzi de restricționare, conuri de semnalizare etc.

După aceasta, specialistul criminalist, echipat în modul corespunzător, va intra primul în câmpul infracțiunii, pentru a verifica dacă la fața locului nu sunt obiecte care ar putea pune în pericol viața și integritatea corporală a membrilor grupului operativ¹. După care, va intra ofițerul de urmărire penală și, eventual, alți membri ai grupului operativ de anchetă (medicul-legist, ofițerul de investigații) care vor face treptat înconjurul locului faptei, specialistul, fixând și ridicând de pe podea sau de pe sol urme și alte materiale de probă care pot fi eventual călcate sau deteriorate de

1 Ordinul nr.487 din 29.12.2016 a IGP a MAI RM Cu privire la aprobarea procedurii operaționale „Cercetarea la fața locului,” // <http://www.igp.gov.md>

membrii echipei de cercetare care vin din urma, curățând astfel un coluar pentru deplasarea în acest spațiu a tuturor participanților la această acțiune de urmărire penală.

Specialistul, fiind însoțit, după posibilități, de persoana care cunoaște amplasarea obișnuită a obiectelor din scena locului faptei (stăpânul apartamentului, responsabilul de bunuri materiale din unitatea economică respectivă etc.) inspectează teritoriul dat, informându-se totodată care din lucrurile anterior localizate aici sunt lipsă, poziția cărora este modificată, ce obiecte, urme au apărut ș.a. Dacă nu există posibilitatea de a folosi, în acest sens, depozițiile persoanelor menționate, specialistul înfăptuește acest lucru de sine stătător, determinând schimbările de loc ale obiectelor sau absența lor după urmele vizibile sau slabvizibile din acest spațiu (urme de praf stratificate sau destratificate, localizare anormală a lucrurilor, păienjenișul rupt ș.a.)

În încheierea acestui control, specialistul, analizând urmele vizibile și slabvizibile descoperite, indicii de strămutare a obiectelor, a cadavrului ș.a., își formează o imagine proprie despre cele întâmplate — un model informațional al incidentului, pornind de la care, stabilește și localizarea ipotetică a urmelor latente, care urmează a fi relevate. În continuare, trece la procesarea tuturor urmelor vizibile, slabvizibile și invizibile care, din punctul lui de vedere, dețin legătură cu evenimentul investigat. Această legătură se determină pe parcursul examinării preliminare a urmelor cu luarea în calcul a poziției lor reciproce și a obiectelor, vechimii lor etc.

În fine, procesând în mod succesiv și coerent teritoriul locului faptei, trecând metodic de la un punct nodal la altul, specialistul criminalist relevă, fixează (prin descriere, schițe, fotografii de detaliu), ridică și ambalează urmele în conformitate cu cerințele legii procesual penale și ale științei criminalistica. În finalul cercetărilor specialistul poate enumera și ajuta anchetatorul să consemneze protocolar urmele și alte materiale de probă ce urmează a fi ridicate din scena infracțiunii.

Toate cele menționate, dar și alte atribuții ale specialistului criminalist, în ansamblu, pot fi realizate cu succes dacă acesta va deține suficiente cunoștințe și experiență, dacă va lua în calcul că și etapa de lucru a cercetării la fața locului presupune, la rândul ei, anumite stadii: de examinare generală, stadia de examinare detaliată și de încheiere a cercetărilor.

Dacă e să caracterizăm pe scurt stadia de examinare generală, trebuie menționat că, doctrina de specialitate, evidențiază uneori aparte așa numita fază de orientare spațială (N.Iablokov)². Alți autori (Ă.A.Razumov, N.P.Moliboga ș.a.) consideră orientarea spațială parte componentă a examinării generale³. V.P.Antonov distinge observarea locului faptei efectuat de conducătorul echipei de cercetare cu participarea specialiștilor respectivi și a martorilor asistenți, în scopul recunoașterii și aprecierii particularităților teritoriului, încăperilor, stabilirii hotarelor terenului ce urmează a fi cercetat⁴.

2 Яблоков Н.П. *Криминалистика: учебник*. Москва: Норма, 2008б с.222.

3 Разумов Э.А., Молибога Н.П. *Осмотр места происшествия*. Киев, 1994.

4 Антонов В.П. *Особенности организации производства осмотра места происшествия по делам террористической направленности*. М., 2006, с.24.

Generalizând cele menționate, conchidem că examinarea generală pornește de la observarea de ansamblu a locului incidentului, confruntarea rezultatelor obținute cu informația parvenită de până la deplasarea la fața locului. În continuare se stabilesc granițele locului ce urmează a fi cercetat, se soluționează chestiunea punctului incipient și consecutivității cercetărilor, specialistul determină poziția de unde va realiza fotografia de orientare și de schiță a acestui loc, adică va fixa poziția obiectelor din cuprinsul locului faptei existentă la momentul inițial al cercetărilor, fără a le atinge sau a le modifica localizarea, adoptând la necesitate, și anumite măsuri pentru a le conserva și proteja. În acest sens, fotografia judiciară, ca mijloc și metodă tehnico-științifică este absolut indispensabilă pentru fixarea situației de fapt de la fața locului⁵.

În această stadiu a CFL se aplică fotografia de orientare care permite a înfățișa locul unde se desfășoară cercetările și zona înconjurătoare. Ea servește la fixarea particularităților configurației locului faptei, care pot juca un rol anume în investigațiile ulterioare (căile de acces, borne chilometrice, edificiile din apropiere). În astfel de cazuri specialistul recurge la folosirea metodei de panoramare (circulară sau liniară). Cât privește fotografia schiță, ea are menirea să illustreze doar locul nemijlocit al faptei, fără a include reperatele din zona adiacentă, realizându-se mai multe poze a situației de fapt din puncte diametral opuse astfel încât, să se creeze o imagine corectă despre localizarea reciprocă a obiectelor din acest loc.

Oricum, toate mișcările specialistului, la fel și cele ale anchetatorului, urmează a fi planificate, consecvente, oportune și totodată deosebit de economice. Însă, asigurarea unui studiu serios și profund a locului faptei deloc nu înseamnă o cercetare fără limite și, din contra — operativitatea cercetărilor nu este identică cu superficialitatea ori neprofesionismul. Pentru a respecta scrupulos astfel de reguli în cadrul efectuării CFL știința criminalistică, în baza unor generalizări de anvergură a practicii de urmărire penală și judiciară, a elaborat în rând de metode și procedee în acest sens.

Și aici, de la bun început trebuie spus că, cercetarea configurației locului incidentului debutează cu soluționarea mai multor sarcini metodologice. Una din acestea este alegerea corectă a metodei optimale de cuprindere spațială și cercetare a teritoriului, mai cu seamă dacă CFL urmează a fi efectuat în afara încăperii. Legat de aceasta, precizăm că aici, dar și în cele ce urmează ne vom referi cu precădere la astfel de situații ale criminalisticii de teren care prezintă de cele mai multe ori complexitate sporită și care necesită o implicare mai consistentă a specialistului criminalist. Criminalistica cunoaște mai multe metode de examinare în acest sens. Dar, ceea ce ține de criminalistica de teren, în astfel de condiții, mai potrivite, în opinia noastră, ar fi două metode — exhaustivă (cercetarea întregului loc al faptei) și metoda selectivă. Uneori aceste metode se mai numesc obiective și subiective⁶. Metoda exhaustivă a CFL presupune examinarea minuțioasă și planificată a suprafeței locului faptei în

5 Bercheșan V. *Fotografia judiciară clasică, fotografia digitală, identificarea persoanei după semnalmente*. Craiova: Sitech, 2008, p.11.

6 Bercheșan V. *Cercetarea la fața locului — principal mijloc de probă în procesul penal*. Buc.: Little Star, 2006, p.61.

întregimea cuprinsului și totalitatea obiectelor acestuia, cel selectiv, propus încă la începutul anilor '60 ai sec. al XX-lea de către un grup de savanți — doar a unor „zone nodale”⁷, efortul și atenția organului de urmărire și a specialistului criminalist fiind concentrată acolo unde probabilitatea depistării urmelor este mai mare.

Este de la sine înțeles că, utilizarea metodei selective sporește pericolul pierderii materialelor de probă și a detaliilor importante ale locului faptei. De aceea, ea ar fi utilă în situația, în care metoda exhaustivă de cercetare nu este cu puțință a fi aplicată (spre exemplu, din motiv că locul faptei are o întindere prea mare). Însă și metoda selectivă nu este o „inventariere” a tot ce poate fi perceput și cade în vizorul organului de urmărire penală. Cu toate acestea, activitatea cugetătoare a acestuia, conjugată cu cunoștințele specializate ale criminalistului poate asigura pe parcursul CFL o alegere judicioasă a uneia dintre aceste metode de examinare sau alternarea optimală a ambelor într-un anumit context.

În acest context trebuie subliniat că, cercetarea la fața locului prezintă o activitate dinamică, participanții ei, inclusiv specialistul sunt într-o permanentă mișcare, de unde și necesitatea de a o orândui și subordona anumitui sistem. Știința criminalistică, la baza creării acestei structuri sistemice, a așezat un ansamblu de procedee ce țin, întâi de toate, de direcția de mișcare a organului de urmărire, asistat de specialistul criminalist la CFL care, în fond, constituie o triadă specifică de manopere: în spirală (concentric sau excentric), frontal (liniar), procedeul grilajului (rețea de pătrate). Prof. univ. român I. Mircea le numește puțin altfel, esența rămânând, în fond, aceeași: „din exterior spre centru sau invers, iar când suprafața este întinsă se recurge la parcellarea acesteia”⁸. Deci, metoda concentrică presupune o cercetare de la periferie spre centrul locului faptei. Prin centru trebuie înțeles cel mai important obiect al scenei infracțiunii (cadavru, locul efracției ș.a.). Avantajul acestei metode este riscul minimal de a deteriora urmele materiale, în special a celor periferice.

Metoda excentrică se realizează în direcție opusă — de la centru spre periferie în formă de spirală în desfășurare. Aici însă trebuie notat că, dacă se recurge la această metodă, se poate întâmpla că se vor ridica mai puține urme, dar căutarea lor va fi mult mai determinată, deoarece obiectul căutării va căpăta deja trăsături real imaginate și precise. Astfel, examinarea cadavrului și a leziunilor descoperite pe el în debutul cercetărilor, va contura sarcini clare și concrete pentru cercetările din periferia locului respectiv. Se are în vedere că, sarcina inițială abstractă de căutare a unealtei omorului va obține deja trăsături și conținut concret: cunoașterea caracterului leziunilor îngustează și cercul obiectelor de căutat.

Aplicând metoda frontală (liniară), membrii echipei de cercetare, împreună cu specialistul criminalist se vor mișca de la punctul incipient în linie dreaptă pe parcelele sectorizate, adică de la un capăt al terenului spre celălalt. Utilizarea procedeeului în cauză este utilă la examinarea unor terenuri accidentale, vaste, împădurite.

7 *Осмотр места происшествия*. Под ред. А.Н. Васильева. М.: Юрид. Лит-ра, 1960, с.19.

8 Mircea I. *Criminalistica*. București: Lumina Lex, 2010, p.234.

Cât privește procedeul grilajului, trebuie notat că acesta constă în divizarea teritoriului cercetat în parcele mici de formă aproape pătrată și examinarea lor în parte, specialistul mișcându-se de-a lungul sau de-a latul teritoriului, alteori dacă este necesar, fiind asistat de alți specialiști (biolog, balistician) — și combinat (longitudinal și transversal).

Studierea minuțioasă a elementelor configurației locului faptei, a zonelor „nodale“, a urmelor și altor materiale de probă în etapa examinării detaliate va trece fazele de cercetare *statică* și *dinamică*, care organic se vor îmbina, completându-se reciproc.

Faza examinării statice presupune cercetarea obiectelor în stare de repaus (statică) — acestea nu vor fi atinse sau strămutate. Scopul ei este de a fixa starea și spațierea exactă a obiectului față de altele adiacente din câmpul infracțional. În această fază se apreciază importanța criminalistică a surselor materiale de probă, se decide asupra procedeele de examinare detaliată, se caută vizual urmele infracționale.

Faza dinamică vizează examinarea purtătorilor prezumptivi de urme în mișcare: aceștea pot fi strămutați, răsturnați, dezasamblați etc. Se cercetază suprafețele obiectelor, a încuietorilor distruse, a cioburilor de sticlă etc. în scopul relevării urmelor de mâini, de picioare, de dinți, a uneltelor de efracție, a microparticulelor ș.a. Se determină urmele și materialele de probă care urmează a fi ridicate, se prepară copii și tipare de pe urme ce nu pot fi preluate, se efectuează fotografia de nod și de detaliu a acestora, se execută măsurări ale urmelor și altor obiecte cu semnificație criminalistică.

De precizat că, sarcina principală a fotografiei de nod este de a fixa starea și localizarea reciprocă a obiectelor izolate. În schimb, fotografia de detaliu are scopul de a ilustra unele obiecte și urme aparte, împreună cu rigla gradată, atât la locul descoperirii cât și cu strămutarea lor în alt punct, mai comod pentru întipărirea caracteristicilor individualizatoare ale acestora⁹. Obiectele și urmele de pe pozele de detaliu urmează a fi ușor identificabile. Astfel, pe imaginile amprentelor digitale trebuie să se observe clar tipul desenului papilar; pe fotografia unei arme de foc — datele de marcare a acesteia etc. În acest sens, specialistul criminalist va aplica o gamă întreagă de procedee tehnico-fotografice, elaborate de criminalistică.

Deci, în această fază a cercetărilor fiecare obiect se analizează multilateral, cu ajutorul mijloacelor tehnico-criminalistice, specialistul relevă urme latente, caracteristici lăuntrice, neevidente — toate acestea prezintă și sarcina principală a fazei detaliate de examinare a locului faptei. Important aici este ca specialistul, împreună cu organul de urmărire, în cadrul cercetărilor să hotărască care urme și împrejurări pot avea importanță pentru cauză și care nu prezintă interes, deoarece examinării, fixării procesuale și tehnice urmează a fi supuse doar acelea, în privința cărora sunt temeuri de a înainta versiuni privind legătura lor cu evenimentul infracțional. Mai mult, chiar din primii pași ai studierii locului respectiv, credem necesar a diferenția urmele create de făptuitor ce caracterizează personalitatea lui (unealta infracțiunii,

9 *Практическое руководство по производству судебных экспертиз для экспертов и специалистов: науч.-практич. пособие.* Под ред. Т.В.Аверьяновой, В.Ф.Статкуса. М.: Издательство Юрайт, 2011, с.246.

modul comiterii faptei etc.), și urmele, lăsate de partea vătămată sau alte persoane ne implicate în evenimentul infracțional. Aceasta va permite să reducem simțitor cheltuielile de timp pentru organizarea căutărilor orientate a făptuitorului și să evităm dispunerea inutilă a expertizelor judiciare a urmelor descoperite.

Desigur, în debutul cercetărilor, când există insuficiență de informații cu privire la cele întâmplate, este destul de complicat să decidem asupra rolului unor obiecte și circumstanțe în evenimentul produs. În acest sens, are dreptate prof. S. Zernov afirmând că, „astfel de urme, când apar chiar cele mai mici îndoieli și temeieri ambigue, trebuie supuse obligatoriu examinării și fixării, deoarece ulterior acestea se pot dovedi importante pentru cauză, obținând valoare probantă într-o fază mai înaintată a investigațiilor. De aceea, nu trebuie să ne grăbim a renunța la obiectele care ni se par, la prima vedere, inutile întrucât fără o fixare procesuală și conservare, acestea vor fi pierdute ireversibil ca surse posibile de informație probantă”¹⁰. De adăugat aici că, mult depinde și de experiența, chiar intuiția specialistului criminalist, de profesionalismul anchetatorului și a ofițerului de investigații, când se elaborează și se verifică versiunile elaborate cu referire la legătura dintre urme, alte materiale de probă și personalitatea autorului sau împrejurările faptei.

Mai mult, spiritul de observație a acestora este extrem de benefic și în cazul când urmează a remarca și fixa așa numitele circumstanțe negative ale locului faptei, care semnaleză, în fond, anumite înscenări și simulări de infracțiuni. Se are în vedere crearea artificială sau modificarea configurației locului faptei de către persoanele interesate cu scop de a induce în eroare organele de urmărire penală, cum ar fi descoperirea unui cadavru care prezintă plăgi tăiate profund, fără ca în jurul său să existe vreo urmă de sânge¹¹.

În literatura de specialitate, cu regret, acestei probleme i se acordă atenție insuficientă. La timpul respectiv, aspectele în cauză au fost abordate de R.Belkin, A.Vinberg, V.Kolmakov, S.Medvedev, N.Selivanov ș.a. În cadrul cercetării la fața locului, împrejurările negative, adică acele date faptice care contravin mersului normal al lucrurilor, obligatoriu se vor fixa în procesul-verbal al CFL. De notat însă că, întrucât atribuirea anumitor circumstanțe la categoria celor negative prezintă mai curând rezultatul aprecierii lor, ar fi incorect probabil, să le numim negative în procesul-verbal al CFL.

Cercetătorul rus S.Medvedev le divizează în două grupe: 1) lipsa urmelor, obiectelor, faptelor care, în condițiile date trebuie să fie și urmează a fi depistate. Acest punct de vedere a fost susținut de A.Vasiliev, V.Kolmakov, A.Ratinov ș.a.; 2) abordarea circumstanțelor negative în calitate de contradicții (R.Belkin, A.Vinberg ș.a.)¹².

10 Зернов С.И. *Осмотр и приобщение к делу вещественных доказательств*. В: Взаимодействие следователя и эксперта — криминалиста при производстве следственных действий. Уч. пособие. Под ред. И.Н.Кожевникова. М.:ЭКЦ МВД России, 1995, с.10.

11 Voinea D., Drăghici C., Necula I. *Categorii de urme care fac obiectul de studiu al tehnicii criminalistice*. București: H.G.Chimics S.R.L., 2011, p.12.

12 Дурá: Медведев С.И. *Негативные обстоятельства и их использование в раскрытии преступлений*. Волгоград: ВСШ, 1973, с.5-8.

În practică cel mai des se înscenează furturile, mai rar, după comiterea omorurilor — sinucideri sau accidente. La comiterea unor furturi, specialistul criminalist urmează a examina atent locul spargerii și pătrunderii în încăpere. Prezența prafului pe pervaz și lipsa urmelor materiale, cu toate că sticla de la fereastră este spartă, mărturisește despre faptul că autorul furtului n-a pătruns prin această fereastră.

Despre simularea autospânzurării poate mărturisi: — amplasamentul petelor cadaverice, a bălților de sânge etc. care vin în contradicție cu poza cadavrului; — lipsa postamentului (scaunului), cu condiția că cadavrul este atârnat fără ca să se atingă cu picioarele de sol; — poziționarea specifică a fibrelor pe funie și pe suport (bară, creangă, grindă) creată în momentul când cadavrul este agățat prin tragerea funiei peste suport. Fibrele de pe suport sunt orientate în direcția în care a fost trasă funia, iar fibrele de pe funie — în direcție opusă; — prezența unor urme de luptă dintre agresor și victimă pe podea, sol, obiectele din preajmă; — mâinile curate ale victimei în cazul, în care funia și suportul de care este agățat cadavrul, sunt murdare¹³ ș.a. Desigur, urme de înscenare a infracțiunilor sunt extrem de multiple, prezentarea lor în totalitate este cu neputință, însă acestea trebuie să rămână continuu în vizorul specialistului și luate în calcul la fiecă examinare a scenei infracțiunii, cât de simple și banale n-ar prezenta aparențele. *Într-un caz penal, partea vătămată a mărturisit la audiere că, atacatorii, înainte de comiterea infracțiunii au consumat băuturi alcoolice în apartamentul ei. În cadrul cercetării camerei de la bucătărie (locul faptei) pe masă au fost depistate două sticle cu rămășițe de lichid străveziu ce mirosea a alcool. Pe masă mai erau două păhare, felii de pește și de pâine, un castraveț proaspăt feliat și un cuțit de masă. Cu toate că starea de fapt din cameră mărturisea că acolo cineva a consumat alcool, analiza în aspect tactico-logic al configurației acestui loc a permis să se pună la îndoială aparențele din cameră. În primul rând, gustarea rece de pe masă era intactă. În al doilea rând, feliile de pâine erau proaspete, iar lama cuțitului prezenta urme vizibile de rugină¹⁴.*

Deci, după cum poate fi observat, faza detaliată a cercetării la fața locului prezintă un proces laborios, creativ, orientat spre reconstituirea mentală a mecanismului infracțiunii, cunoașterea calităților fizice și psihice ale participanților la cauza investigată, motivelor care au impulsionat acțiunile lor ș.a. În cadrul examinării locului infracțiunii se soluționează sarcini de complexitate excepțională. Principala dintre ele — stabilirea mecanismului infracțiunii, în special a persoanei făptuitorului în calitatea lui de element principal al acestui mecanism, adică a complexului de date despre acesta: ansamblul de însușiri fizice, semnalmamente exterioare, psihologia comportamentului infracțional etc., în scopul căutării și identificării lui criminalistice ulterioare.

Dar, pentru a reproduce acest mecanism este puțin a cerceta anumite urme izolate ce oglindesc mecanismul în cauză. Important este să stabilim legăturile lor,

13 Odagiu I., Luchin L., Rusnac C. *Cercetarea la fața locului. Ghid practic*. Chișinău: Bons Offices, 2013, p.97; Коршунов В.М. *Следы на месте происшествия. Обнаружение, фиксация, изъятие*. М.: Экзамен, 2001, с.187.

14 Хижняк Д. С. *Осмотр места происшествия*. М.: ГроссМедия, 2007, с.50-51.

să scoatem în evidență ansamblurile de urme omogene, să găsim interconexiunile dintre anumite laturi ale configurației locului faptei. Doar aceasta permite a cuprinde tabloul integral al faptei în totalitate și a obține o imagine clară despre mecanismul infracțiunii și personalitatea prezumtivului autor.

Prof. Gh. Golubenco¹⁵ scrie, în context că, doar cercetarea tabloului integral al urmelor de la fața locului permite a obține o imagine obiectivă și exactă despre mecanismul infracțiunii și personalitatea făptuitorului. Fiind într-o conexiune reciprocă determinată de unitatea de loc, de omogenitatea de acțiuni infractorice, urmele oglindesc un mecanism unic de comportament și de manifestare al făptașului în structura evenimentului infracțional. În sistemul acestor urme au însemnătate nu numai caracteristicile fiecărei urme luate izolat, dar și localizarea lor, spațierea reciprocă a uneia față de alta, succesiunea cronologică a apariției acestora etc. Deci, studierea urmelor și a obiectelor în complexitatea lor, analiza legăturilor reciproce, confruntarea informației obținute cu cea existentă și totalizarea rezultatelor într-un tablou de ansamblu, permit să fie elaborate versiuni întemeiate cu privire la infractor, la scopul și motivul, timpul și alte circumstanțe de comitere a infracțiunii.

Utilizarea în cadrul acestor activități a informației extrase din urmele materiale ale câmpului infracțional peste puțin timp după descoperirea lor permite a surprinde făptașul pe neașteptate până ca acesta să reușească să-și schimbe considerabil aspectul exterior, să distrugă urmele sau să ascundă ori să vîndă bunurile furate. De aceea, pentru specialist este deosebit de important descoperirea și relevarea tuturor urmelor materiale de la fața locului — scop atins doar în cadrul unei cercetări consecutive, bine orientate și organizate, aplicării judicioase a mijloacelor și procedeele tehnico-criminalistice, depășirii eficiente a impedimentelor apărute (meteocondiții nefavorabile, timp de noapte, insuficiență de materiale și instrumentar), uneori și opunere de rezistență din partea unor persoane interesate ca echipa de cercetare să nu-și îndeplinească obligațiunile sale de serviciu.

În fine, etapa de încheiere a CFL prezintă perioada totalizării, perfectării și aprecierii rezultatelor. Cercetarea propriu-zisă a locului faptei este încheiată însă rămâne încă de creat premise tactice și organizatorice de utilizare a efectelor acestuia. Se are în vedere că, specialistul criminalist acordă asistență tehnică anchetatorului, în vederea ridicării și ambalării urmelor și obiectelor descoperite, respectând și anumite recomandări criminalistice, măsuri de precauție pentru a asigura integritatea acestora pe timpul transportării lor la laborator¹⁶. Cele mai indicate procedee, în astfel de situații este ridicarea lor împreună cu obiectul purtător de urme sau cu o parte a acestuia ori copierea lor. Concomitent cu ridicarea urmelor și altor materiale de probă se preiau și mostre de comparație, indispensabile dispunerii expertizelor judiciare ulterioare. Mai mult, este necesar a sigila obiectele pachetate, a executa pe

15 Golubenco Gh. *Urmele infracțiunii*. Chișinău: Garuda-Art, 1999, p.123-124.

16 Дворкин А.И. *Упаковка вещественных доказательств*. В: Руководство для следователей. Под ред. Н.А.Селиванова, В.А.Снеткова. М.: ИНФРА-М, 1997, с.232-234.

ambalaj inscripțiile explicative de rigoare și a le autentifica cu semnăturile organului de urmărire penală și ale specialistului criminalist.

În procesul de muncă la locul faptei, specialistul urmează să consulte organul de urmărire penală și privitor la terminologia specifică folosită la descrierea obiectelor în procesul-verbal al CFL, comunică date despre caracteristicile și parametrii relevanți în aspect criminalistic ai urmelor depistate, și anume:¹⁷

- unde, pe ce suprafață, obiect au fost depistate urmele de mâini, de picioare, efracție etc.;
- ce reprezintă în sine urmele, adică sunt de adâncime, de suprafață, colorate, incolore ș.a.;
- forma și dimensiunile (lungimea, lățimea, adâncimea) urmelor și altor obiecte;
- varietatea obiectelor (uneltelor) sau a părților acestora creatoare de urme;
- particularitățile caracteristice individualizatoare ale obiectelor creatoare de urme (defecte, desen antiderapant, figură geometrică, uzură, imprimări străine etc.);
- dacă urmele sunt de suprafață (de stratificare sau de destratificare), atunci care este felul substanței și aspectul ei exterior (praf, murdărie, vopsea ș.a.) care le-au format;
- poziția reciprocă a urmelor (dacă acestea sunt multiple), distanța dintre ele;
- care sunt eventualele deteriorări ale obiectelor stabilite după urmele cercetate;
- dacă urmele au fost fotografiate, schițate, înregistrate video și procedeele, metodele aplicate;
- felul materialelor cu care au fost copiate urmele de suprafață (peliculă dactiloscopică);
- metodele și mijloacele tehnico-criminalistice aplicate de specialist în scopul căutării, descoperirii sau relevării urmelor;
- felul compozițiilor de materiale utilizate pentru fixarea urmelor pe suprafețe pulverulente;
- măsuri adoptate pentru conservarea urmelor descoperite pe materiale ușor alterabile;
- modul în care au fost desprinse părțile obiectelor cu urme de efracție, mâini, picioare etc.

Consemnarea în procesul-verbal a urmelor descoperite urmează a fi realizată astfel, încât după această descriere să fie posibil a decela urmele în cauză de altele, asemănătoare.

În această etapă a cercetărilor specialistul criminalist, împreună cu organul de urmărire penală, analizează rezultatele CFL, în baza cărora elaborează versiuni criminalistice despre cele întâmplate.

Mai mult, întrucât unul din obiectivele principale ale investigării infracțiunilor constituie căutarea și reținerea făptuitorului pe urme proaspete, specialistul acor-

---

17 Хрусталеv В.Н., Трубицын Р.Ю. *Участие специалиста в следственных действиях*. СПб.: Питер, 2003, с.31.

dă asistență ofițerului de urmărire și în elucidarea a astfel de chestiuni ce țin de diagnosticarea modului de comitere a infracțiunii (MOS — „modus operandi sistem“), în stabilirea cauzelor și condițiilor care au determinat, înlesnit sau favorizat săvârșirea faptei, dar și în realizarea fișei de căutare pe urme proaspete a autorului prezumtiv cu includerea datelor despre unele obișnuințe, semnalmente, dexterități și alte informații despre personalitatea făptuitorului, stabilite de criminalist după o analiză integrală și profundă a urmelor din scena infracțiunii.

Concluzii. La ora actuală descoperirea, cercetarea și prevenirea infracțiunilor în mare parte depinde de aplicarea chibzuită și la scară largă de către specialiștii criminaliști a cunoștințelor sale specializate. În acest scop organele de urmărire penală urmează a alterna judicios și alte forme procesuale de implementare a astfel de cunoștințe, folosirea eficientă a mijloacelor tehnico-criminalistice, organizarea interacțiunii diferitor participanții la CFL ce utilizează realizările științei și tehnicii la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, în special la cercetarea la fața locului.

Având în vedere importanța eforturilor comune în demascarea infractorilor ce acționează folosind tehnologii de ultima oră și procedee tot mai abile, actualmente a sosit timpul de clasat specialiștii subdiviziunilor tehnico-criminalistice ai organelor afacerilor interne nu doar ca asistenți tehnici ai ofițerului de urmărire penală dar ca participanți egali în drepturi cu acesta, dar și cu ofițerul de investigații, în opera de aflare a adevărului și de înfăptuire a justiției.